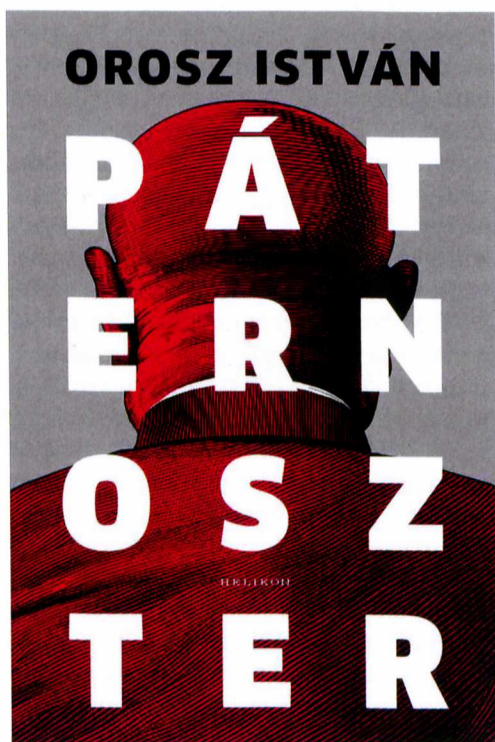

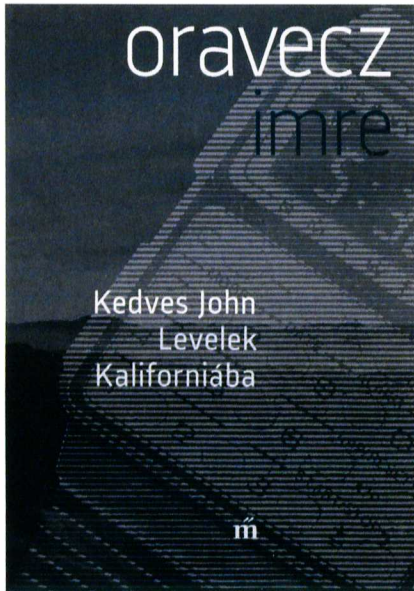
SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

LASSÚ, CSENDES, DE SOKAT ÍGÉRŐ ÉBREDÉS

Elmaradt áprilisban a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál. Úgy hírlík, legkésőbb szeptemberben rendezik meg az Ünnepi Könyvhetet, így aztán jóval kevesebb szó esik mostanában az irodalomról, pedig lenne miről beszélni. Lassan magához tért a könyvkiadás, és izgalmas művek sorakoznak a polcokon – olvasókra várva.

- ◆ **OROSZ ISTVÁN PÁTERNOSZTER** című 600 oldalas nagyregénye olyan izgalmas könyv, amelyet nem nagyon lehet letenni, aztán ha a végére érünk, kezdhethetjük előlről, hogy újabb és újabb összefüggéseket fedezzünk fel benne, hogy a sok-sok szereplő a helyére kerüljön. A kiváló grafikusművész, animációfilmes és költő, esszéista néhány éve már közzétett egy regényt (*Sakkparti a szigeten*), de az mindössze háromszáz példányban jelent meg, így a széles közönség nem ismerheti a *Lenin* és *Bogdanov Capri* szigetén lefolytatott sakkviadalát felidéző művet. Ezért aztán az új könyvet látva csodálkozok, hogy Orosz István prózaíráásra adta a fejét. A *Páternoszter* középpontjában egy szerelmi történet áll. Az iskolai rajztanári munka mellett utcai portrérajzolással is foglalkozó, tehetséges művész, név szerint *Varjú Emil* és a Mexikóból Budapestre érkező, nevét fel nem fedő újságíró arra szövetkezik, hogy kideríti, merényletet készítettek-e elő az egyik budapesti páternoszterben 1953-ban, *Rákosi Mátyás* születésnapjára. És nem melleleg a felkutatót anyagból regényt írnak, emléket állítva a férfi jeltelen sírban nyugvó apjának, az ugyancsak képzőművész *Varjú Sándornak*. Ez a nyomozás a regény krimiszála, de ennél is izgalmasabb a diktatúra világának felrajzolása. Hogyan működött a Rákosi-rendszer, milyen volt a művészképzés, ki hogyan próbált megfelelni

ORAVECZ IMRE KEDVES JOHN. LEVELEK KALIFORNIÁBA

Ez az elegáns kötet az 1995-ben megjelent levélgyűjtemény javított változata. Amikor először olvastuk, még nem tudtuk, hogy a kitűnő költő alig több mint egy évtized múlva a magyar próza legelső vonalába emelkedik az *Ondrok gödre*, a *Kaliforniai fűrj* és az *Ókontri* című regényeivel, hogy ő lesz a falu eltűnésének, pusztulásának leghitelesebb krónikása.

Oravecz a nyolcvanas években háromszor is hosszabb időt töltött az Egyesült Államokban, és Amerika, pontosabban Kalifornia örök szerelme maradt. Kezdetben a kötődésről, a hiányról szólnak az amerikai barátnak címzett levelek, később – a mai olvasónak ezek igazán izgalmasak – a hazai állapotokról, az ő kudarcot vallott politikai pályafutásáról, az ország közérzetéről, majd a kommunisták 1994-es visszatéréséről. A legszebb írások az édesanya elvesztéséről szólnak, felnőttkori árvaságról, az erkölcsi tartásról, a tisztességről, a hit megtartó erejéről.

Oravecz Imre konok, kompromisszumot nem ismerő ember, ragyogó költő és legalább ilyen prózaíró. Pontos, világos mondatait, sallangmentes, mégis átélhetően érzékeny stílusát tanítani kellene. Milyen kár, hogy kevesen tudják ezt!

(Magvető Kiadó, 3699 Ft)

BENEDEK SZABOLCS KIRÁLY! A negyvenes éveinek második felében járó, sokat dolgozó, termékeny író elősorban történelmi témájú regényeivel aratott jogos sikert idősebbek és fiatalok körében is. Zsebkönyvnek tervezett új kötete az utóbbiakat, köztük is a gimnazistákat kívánja megszólítani. Az alcím szerint „A magyar uralkodók véresen komoly históriája” *Szent Istvántól IV. Károlyig* tekint át koronás főinket, mégpedig diáknyelven és fölöttébb humorosan. Ötvenhatan sorakoznak fel, köztük óriások és „balfékek”, építők és országrontók, uralkodásuk pontos évszámával és tevékenységük rövid összegzésével, egy-egy anekdotával. Közben kisebb keretekbe szedett sorok magyaráznak alapfogalmakat, cáfolnak legendákat. Ha e szócikkeknek csak a negyede rögzül a fiatalok agyában, célt ér a vállalkozás. Még akkor is, ha aggódó nagymamák legszívesebben elzárnák ezt a szerintük frivol könyvecskét unokáik elől. Pedig jobb lenne a kezükbe adni.

A szemtelenül tanulságos könyvhöz *Lakatos István* készített hasonló hangvételű, olykor találóan jellemző karikatúrákat.

(Helikon Kiadó, 3299 Ft) ♦

az abszurd elvárásoknak. Hátborzongató és mai szemmel olykor már-már mulatságosnak ható megalkuvások, túlteljesítések – konkrét, többé-kevésbé ismert, olykor fájó példákkal. Ilyen árnyaltan összetett képet még nem olvashattunk Rákosi Mátyásról és koráról. De a regény ezzel nem zárul le, hiszen jön a Kádár-korszak és jön a különös rendszerváltozás, amelynek során újból a köpönyegforgatók, az ügyeskedők, sőt, egykori ávosok kerülnek helyzetbe. Ki blokádot szervező taxisként, ki nemzetbiztonsági szakértőként.

A cselekmény véletlen és váratlan fordulatait nem tárjuk a közönség elé. Érzük be azzal, hogy megszületik a regény, amelyet végül Varjú Emil lánya fejez be, újságíró édesanyja kézírata alapján.

Az elbeszélő többször kiszól a történetből, és arra kéri az olvasót, ne lankadjon a figyelme, ne veszítse el a türelmét az adott ponton még nem értelmezhető fordulat, dokumentum olvasása során. És bizony jól jön a figyelmeztetés, mert csak a regény utolsó harmadában köttetnek össze bravúrosan a szálak.

Kiváló és fontos mű a *Páternosztér*, még akkor is, ha nem mindig könnyű követni, ha néha úgy érezzük – különösen a magánéleti fordulatok esetében –, hogy kevesebb több lett volna.

(Helikon Kiadó, 4999 Ft)

FEHÉR BÉLA ÖRDÖGCÉRNA Képzeljünk el, mi történe, ha a leleményes, olykor képtelen humorú *Rejtő Jenőt* ötvöznénk a resignált, csupa líra *Krúdy Gyulával*. Ebből bizony Fehér Béla kerekedne ki, aki éppen túllépve a hetvenen, tizenhárom kötettel a háta mögött új regénnyel jelentkezett. Visszapillantás ez a könyv az 1990-es pályakezdő műre, a *Zöldvendéglőre*. Ugyanis itt játszódik a cselekmény, erről szól a helytörténész krónikája. A jelenben egy filmes stáb forgat a fogadóban (amelyet ma már wellness-szállónak mondanánk), itt lépnek elő a szereplők, a dilettáns rendező, a megalkuvó dramaturg, a hisztérikus nagyszony, a feltörekvő színésznő és a hódítani vágyó szép és kevésbé szép férfiak; itt próbálnak zöld ágra vergődni, megbirkózni a lehetetlennel.

Voltak itt korábban előkelőbb vendégek, mégpedig *Hatvany Lajos* (Laci bácsi) báró jóvoltából, aki a Nyugat

nagyjait kúrálhatja, kényezteti itt. Őket E. P., azaz *Esterházy Péter* kíséri, akit így emel a szerző a legnagyobb klasszikusok közé. Itt morgolódik *Móricz Zsigmond*, sopánkodik *Babits Mihály*, itt is jókat borozik *Ady Endre*, és csetlenek-botlanak a többiek, olyanok is, akik sosem mutatkoztak együtt. És közben szállóigévé lett verssorokat idéznek önmaguktól.

Követhetjük *Berettyó Gyula* polihisztor helytörténész eszme-futtatását a fogadó történetéről, amelyben komoly szerepet játszanak a földön túli lények. A mindig felbukkanó ördögök.

Ennek a huszonekét fejezetre osztott, több krónikással előadott elbeszélésfüzérnek a legfőbb értéke a nyelvezete. Fehér minden regiszterben hibátlanul játszik: archaizál; szecessziósan finomkodik és mai szlengben szörnyülködik. Mer közönséges és finoman lírai lenni. Bizonyos szófordulatait sokan sokáig idézni fogják.

(Magvető Könyvkiadó, 3499 Ft)

FEHÉR BÉLA ÖRDÖGCÉRNA

m